

V.
3.19523
8.7

ABECEDNA

KNJIZICA

na

hitro ino lahko podvyučje.

Slovenskega brana.

Začetek xmeten, sreda lehka, konec veséli.

Prislovo.

V' Radgoni

pri Alojzji Wajcingeri, Knigäri 1824.

Z' DOVOLENOM CESARSKO - KRALOVEGA
SPREDNEGA PREGLEDISA KNIXNEGA.

V' BECI 12. SY8CA 1823.

SARTORI m. p.

IN= 03000 4802

PREDGOVOR.

Da vsaki jezik má svoje lastne glase, so tydi vsakemi, ųi ga kdo kratko ino prav pisati ųé, ino xelí, da bi ga drygi dobro razuméli, lastne pismence (knixne ųerke) potrebne.

Tak najdemo xe pri starih Grekih, poznej pri Latinih, ino v' nasih dnevih pri vsih podvyųenésih narodih za ųihove lastne jeziųne glase tydi veų ali meųe lastnih pismenc.

Ne zadêni se zato nad tim, dragi Slovenec! ųi tydi ti v' nazóųni knixici med dozďajnimi pismencami neke kraųése ino pravése znamle najdes, s'kerimi se drygega nikaj ne ise, kak lepoto tvojega jako imenitnega jezika se bole povísati.

Znamle, kere so novo zebrane, so nikak ne opervių novo zmislene, temoų le od tistih priatelov nasega ďaleų rassirjanega jezika semvzéte, kerí so xe ďavno pred nami hvale vredno za lepi Slovenski jezik ino dobroserųni narod totega jezika skerbéli.

Misli se zato brez vse skerbi, da de vsaki Slovenec toti hasek hitro tydi sam spoznal ino

namesto dozdajnih pismenc skoro z' dosta veksim veseljom Slovenske knige v' nazóqnih, kak pà v' dozdajnih znamlah bral.

Teliko veq se to da obeqati, da je vsaki, ker le nekaj pismo rezumi, toto potrebo xe duqe leta vidil ino s' poti meti htel.

Spodoba ino pomenenje totih novozebranih pismenc je po abecedni redi tak: a, b, c, d, e, f, g, h, i, j, k, l, m, n, ŋ, o, p, r, s, s, z, x, t, u, y, v, q.

Vse se izgovárjajo, kak dozdaj. Le pridóqe so novo zaponiti:

c	sunce, mesec, serce.	}	z
ŋ	ŋegova ŋiva.		nj
s	se si se nasítíl.		f
s	vasa pasa lepsa.		fh
z	zemla, zakon, merzlo.		s
x	xelím duxnost.		sh
y	dysa, vysta, lydjé.		ü
q	reqem veq qastiti.		zh

Vse dryge reqi na zgovarjanje, zlaganje ino branje nasih qerk ostanejo, kak dozdaj, najmreq:

Vsih 27 pismenc ali knixnih qerk se razlóqi na dvoje. Ene se velijo glasniki, dryge tihniki.

Glasniki so tiste pismence, kere se vsikdar z' mirno odpertimi vystami na glas zreqi morejo. Nih je 6: a, e, i, o, u, y. Oni so veqkrat nad sobo poznamlani, ino se morejo, á, é, í, ó, ú, ý, na dugo, â, ê, î, ô, û, ý, bole kratko, à, è, ì, ò, ù, ý, pa vseli jako hitro zreqi. Na priklad: nát, léd, zíd, dvór, dúg,

dýh, brát bráta, kmèt kméta, nít níti, nòx nôxa,
gùq gûqa, krýh krýha.

Polek zgornih zasebnih glasnikov se so za-
poniti 4 dvojčni, alipà le tè, qi za sobo ne
majo glasnika: aj, ej, oj, uj, n. p. zdaj, mej,
tvoj, huj, plajx, jejd, klojc, plujx. Z' glasni-
kom za sobo, pà se zgovarjajo razloqno, n. p.
sa-ja, me-ja, ro-jak, zvu-jan.

Tihniki so tiste pismence, kere se brez glas-
nika le tiho ino mutavo qyti dajo. Nih je 21,
b, c, d, f, g, h, j, k, l, m, n, ŋ, p, r, s,
s, z, x, t, v, q.

Vsaki tihnik se more vsikdar qisto zgovoriti,
ino poséбно so pridóqi tihniki jako qisto zgo-
varjati:

b	berem		g	gos
p	perem		k	kos
d	odáva		s	sit
t	otava		z	zíd
f	far		s	sala
v	var		x	xala

Glasnik sam, ali tydi s' tihniki zloxen ino
na enkrat zrečen, qi níq ne poméni, se velí
zlog: ba, di, ro, qu, vra, zre, cvi, stry, hoj.

Qi pà glasnik s' tihnikom zloxen, na enkrat
zrečen, xe kaj poméni, se velí beséda: ja, ti,
on, mi, vi, sád, blisk, stór, raj, loj.

Keliko má beséda glasnikov, teliko glesta
zlogov: kni-xi-ca, ma-lo-ve-den, dvoj-qet.

Za zlaganje si posebno zaponi tote pazke:

Či dva glasnika v' red stojita, vzemi, pervega k' pervemi, drygega k' drygemi zlogi: No-e, Mo-ab, Jo-el, I-za-i-a.

Či med dvema glasnikoma le eden tihnik stoji, ga vzemi k' pridočemi zlogi: je-len, o-sa, si-la, ro-goz, ne-vo-la, na-va-da, na-de-la-va-mo.

Či dva tihnika med dvema glasnikoma stojita, vzemi pervega k' pervemi, drygega k' drygemi zlogi: sun-ce, zvez-da, res-niq-nost.

Či najdes tri ali se več tihnikov med dvema glasnikoma, se vzeme naj berxej le zadni k' pridočemi zlogi: skerb-nost, kerst-nik.

Či je beseda z' besedo zloxena, se razlóxi, kak je zloxena: Zla-to-vraj-ka, bra-no-vlek, pro-so-mla-tec.

Svetlése pazke od zgovarjana ino zlagana Slovenskih pismenc, glej knigo po iméni: Lehrbuch der windischen Sprache, ein Versuch zur gründlichen Erlernung derselben für Deutsche, zur vollkommeneren Kenntniß für Slowenen.

A	B	C	D	E	F	G	H	I
a	b	c	d	e	f	g	h	i
<i>A</i>	<i>B</i>	<i>C</i>	<i>D</i>	<i>E</i>	<i>F</i>	<i>G</i>	<i>H</i>	<i>I</i>
<i>a</i>	<i>b</i>	<i>c</i>	<i>d</i>	<i>e</i>	<i>f</i>	<i>g</i>	<i>h</i>	<i>i</i>
J	K	L	M	N	<i>N</i>	O	P	R
j	k	l	m	n	<i>n</i>	o	p	r
<i>J</i>	<i>K</i>	<i>L</i>	<i>M</i>	<i>N</i>	<i>N</i>	<i>O</i>	<i>P</i>	<i>R</i>
<i>j</i>	<i>k</i>	<i>l</i>	<i>m</i>	<i>n</i>	<i>n</i>	<i>o</i>	<i>p</i>	<i>r</i>
S	8	Z	X	T	U	Y	V	4
s	8	z	x	t	u	y	v	4
<i>S</i>	<i>8</i>	<i>Z</i>	<i>X</i>	<i>T</i>	<i>U</i>	<i>Y</i>	<i>V</i>	<i>4</i>
<i>s</i>	<i>8</i>	<i>z</i>	<i>x</i>	<i>t</i>	<i>u</i>	<i>y</i>	<i>v</i>	<i>4</i>

1.

a	e	i	o	u	y
ba	be	bi	bo	bu	by
ca	ce	ci	co	cu	cy
da	de	di	do	du	dy
fa	fe	fi	fo	fu	fy
ga	ge	gi	go	gu	gy
ha	he	hi	ho	hu	hy
ja	je	ji	jo	ju	jy

2.

a	e	i	o	u	y
ka	ke	ki	ko	ku	ky
la	le	li	lo	lu	ly
ma	me	mi	mo	mu	my
na	ne	ni	no	nu	ny
ŋa	ŋe	ŋi	ŋo	ŋu	ŋy
pa	pe	pi	po	pu	py
ra	re	ri	ro	ru	ry

3.

a	e	i	o	u	y
sa	se	si	so	su	sy
sa	se	si	so	su	sy
za	ze	zi	zo	zu	zy
xa	xe	xi	xo	xu	xy
ta	te	ti	to	tu	ty
va	ve	vi	vo	vu	vy
qa	qe	qi	qo	qu	qy

4.

a	e	i	o	u	y
ab	eb	ib	ob	ub	yb
ac	ec	ic	oc	uc	yc
ad	ed	id	od	ud	yd
af	ef	if	of	uf	yf
ag	eg	ig	og	ug	yg
ah	eh	ih	oh	uh	yh
aj	ej	—	oj	uj	—

5.

a	e	i	o	u	y
ak	ek	ik	ok	uk	yk
al	el	il	ol	ul	yl
am	em	im	om	um	ym
an	en	in	on	un	yn
aj	ej	ij	oj	uj	yj
ap	ep	ip	op	up	yp
ar	er	ir	or	ur	yr

6.

a	e	i	o	u	y
as	es	is	os	us	ys
as	es	is	os	us	ys
az	ez	iz	oz	uz	yz
ax	ex	ix	ox	ux	yx
at	et	it	ot	ut	yt
av	ev	iv	ov	uv	yv
aq	eq	iq	oq	uq	yq

7.

a	e	i	o	u	y
bàk	bér	biq	bob	but	býk
cáp	cév	cim	cót	cus	cýr
dám	dèl	dìm	dol	dúg	dýh
fár	—	fig	—	—	fýr
gay	gen	giz	gós	gùq	gýl
hak	het	híx	hód	hus	hyb
jas	jéx	jíl	jòq	jud	jýg

8.

a	e	i	o	u	y
kàd	kép	kít	koŋ	kúq	kýp
lax	lés	lím	lów	luk	lýq
màk	méd	mír	móq	múv	myd
nát	néx	nit	nòx	nul	nyd
ŋán	ŋén	ŋìm	ŋon	ŋus	ŋýn
páv	pét	píŋ	pod	puh	pys
rás	réz	ríl	ròb	ruq	ryq

9.

a	e	i	o	u	y
sád	sel	sír	sol	sug	syk
sáp	sét	síŋ	sop	suk	sým
zar	zèt	zíd	zob	zur	zýv
xal	xén	xiv	xol	xuq	xýl
tát	tèp	tír	top	tul	tyh
vál	vèq	vil	vol	vúk	výk
qàs	qès	qín	qop	qúk	qýl

10.

a	e	i	o	u	y
sla	sle	sli	slo	dru	zvy
zna	vre	vri	zlo	glu	kly
vsa	pre	vxi	sto	spu	ply
psa	pse	psi	dno	zvu	dvý
dva	dvé	tri	kdo	blu	zdý
kda	xŋe	qmí	smo	kru	psý
tla	smè	vsi	vso	slu	smy

11.

a	e	i	o	u	y
ast	eqt	ilc	ovc	urs	yrk
ask	est	isk	ost	ukt	ypt
ark	elk	ist	ont	uqt	yvt
ayt	evt	int	ort	ulk	yst
avc	eks	isk	out	urk	ynt
ant	ert	iyt	opt	unt	yst
alc	erk	irt	orc	unc	yps

12.

a	e	i	o	u	y
slat	vreŋ	xlic	stór	drux	klýn
znak	prek	bzik	smol	slug	plyg
vsák	xŋet	dnik	psov	zmuk	klyŋ
brat	sméh	kriŋ	glòg	grum	zdyt
mraz	svét	klìn	zvón	krug	klyk
zlát	sres	cvitŋ	plót	spun	plyŋ
vrán	xléb	gníd	trot	zvuk	zvýk

13.

a	e	i	o	u	y
pást	peyt	vile	love	tura	týrk
lást	vest	pint	gost	kuqt	výst
bárk	velk	visk	norc	burk	výrų
gárc	cevt	gizd	gork	ųunt	fynt
rást	bezg	ciak	korc	sunc	syqt
pask	kert	piqt	zorų	punc	dysk
tele	verų	lisk	post	xuqk	myhk

14.

a	e	i	o	u	y
plást	cmerk	blisk	grozd	plunc	grýsk
hrást	glest	glisk	zlost	sųunt	zvýst
pràsk	dlesk	zbirc	drozg	zmuvt	zgybt
spárc	tresk	svink	klopk	zbark	bryst
slást	klenc	stisk	krolk	skuqt	slyxt
krást	smert	spilk	kvoqt	zmuqt	skrypt
smrad	brest	zviht	skvorc	zbulk	spyst

15.

aj	ej	ij	oj	uj	yj
dáj	ņej	—	boj	baj	—
gáj	hej	—	doj	huj	—
jaj	jej	—	joj	juj	—
kaj	mej	—	loj	luj	—
naj	pej	—	moj	muj	—
raj	sej	—	roj	ruj	—
vaj	vej	—	voj	vuj	—

16.

aj	ej	ij	oj	uj	yj
jajc	jejm	—	sojk	hujd	—
sajk	jejd	—	trojk	mujt	—
plajx	vlejt	—	dvojck	bujt	—
lajt	zlejt	—	klojc	vujd	—
mlajs	sejm	—	hojk	hujs	—
zajnk	glejd	—	vojsk	rujht	—
znajd	vjejd	—	svojk	plujx	—

17.

da-qa, dy-sa, go-ba, hi-xa, ja-ma, ka-qa, ko-xa, me-ja, me-ra, mi-za, my-ha, no-ga, ŋi-va, pe-na, pe-ta, ra-ma, ro-sa, so-ha, se-ga, ze-ba, xu-na, te-ŋa ve-ra, ŋe-la, de-te, i-mé, li-ce, o-jé, pé-re, pi-se, pu-re, de-lo, ko-lo, me-so, ne-bo, se-no, si-lo, xi-to, vi-no, ŋe-lo.

18.

bo-bén, go-bec, go-lob, ka-men, ko-rén, ko-nec, la-ket, me-sár, o-bed, o-gon, o-ves, o-ŋák, po-tok, ra-zum, ri-biq, ro-gel, se-ver, za-vec, xe-lod, va-lék, ve-ter, ŋy-dex, vo-gol, vi-hér, pre-laz, pla-mén, sla-díq, mi-lost, o-bíst, po-vest, ra-dost, sta-rost, ŋe-tert.

19.

bér-sa, ov-ca, prav-da, tox-ba, vih-ta,

drev-je, sed-lo, ser-ce, sun-ce, spár-ca,
 pras-ka, dux-nik, vernost, yes-nek, glav-
 nik, jeq-men, bíq-ňak, gos-pod, sveq-
 ňak, dek-la, lad-ja, maq-ka, mez-ga,
 met-la, mrav-la, veq-nost, pis-mo, plat-
 no, zer-no, rox-je

20.

bo-ga-tec, de-la-vec, de-lav-nik, gos-po-
 da, ka-me-ňe, di-ví-ca, la-kon-ca, ma-
 qi-ha, ma-tí-ca, na-va-da, o-ta-va, po-lí-
 ca, po-sod-ba, pse-ní-ca, sa-bo-ta, sla-
 ti-na, ve-quer-ja, do-vol-nost, per-ho-lád,
 go-ve-di-na, le-de-ní-ca, raz-ve-se-le-ňe.

21.

be-xáj, dryx-baň, kos-taň, li-sáj, ver-
 sáj, mlaj-sé, rojst-vo, vojs-ka, po-jed-
 ni-ca, po-huj-sá-va-ňe, od-me-tá-va-ňe,
 po-prav-laj-mo, na-de-lá-vaj-mo', vsa-je-
 ní-ca, se-jaň-ca, po-vo-je-ní-ca, vu-jaň-ca,
 za-svo-je-ňe, vuj-gi-báq, bo-jeq-nost.

22.

An-drás, Bar-ba-ra, Ci-ríl, Da-vid, E-li-
 za-bet, Flor-jaň, Gre-gor, Hi-gín, I-vaň,
 Ja-kob, Kil-jaň, Lu-kas, Mar-ko, Nik-
 lav, No-nas, O-til-ja, Pa-vel, Ra-fa-el,
 Se-ve-rín, Šy-men, Za-ha-ri-as, Xi-dovst-
 vo, To-más, Ur-sa, Vik-to-rín, Čeh.

23.

Ja sem mladi. Ti si mlajsi. On je naj mlajsi. Mía sva zdrava. Vía sta do-vólna. Ona sta veséla. Mi smo radi pri vas, Vi ste radi pri nas. Oni so radi pri njih. Ona je bila marna. Ono se je vyqilo dobro. Mi xivímo radi.

24.

Drevje nam rodi sád. S' tersovja se bere grozdje. Med vinogradnimi sepi se zorijo perve jagode. Z' njive dobívamo síljè. V' ogradi cvetejo roxe. Po travnikih se spravla seno. V' lesih najdemo gobe. V' zasadi si redímo mlado drevje.

25.

Pes laja ino odegána tate. Maqák ino máqka lovíta mísi. Kokót popéva v' noqi ino tydi skoz dèn. Kokósi nam nesejo jajca. Golobi so krotki. Rece ino gosì so rade v' vodi. Purán ino pura si rada qobo povésita ino svojo perje nasersita. Písanci so radi kvokli pod peróti.

26.

Krava nam dáva mleko. Bik má moqne rogéle. Tele se rado berca. Osel je z' boxno kermo dovólen. Koy jej oves,

detelo, travo, seno, ino rezano slamo. Kozel smerdí. Svinje majo setíge ino rova-
jo s' herlcom. Prasci so radi pri prasíci. Podgane delajo v' hrami kvár.

27.

Vtiqi popévajo. Serséni, qmeli, obádi
ino hrosi berníjo. Čele nosijo trosíne,
vosek ino méd. Pavuk prede na stene mre-
xe, ino si v' g'é loví myhe. Metýli postá-
nejo is oliljenih gosanc. Komári nás radi
pikajo. Ivanova myha se sveti, kak ogen.
Obád má rogéle, kak jelen.

28.

Kert rova v' zemli ino gybí travo.
Jazbec kvári tyrsico. Zavec gýli mlado
drevje. Jéx se kota po lesnih gryskah, si
jè natekne ino gre k' svojim mladim. Thor
ise jajca. Lesíca loví kyre. Medved pre-
metáva roje, ino kradne méd. Vúk pod-
kaple hrame, ino odnáxa xivíno.

29.

Človek je imenitnési, kak vsaka stvár.
On se s' svojim pogledom ravna proti nebi,
se zna skos svojo pamet dosta lepega na-
vyqiti, zna skos svoj rezum spoznati ha-
sek vsake reqi, se zna celo Boga dovediti,

zna Boxjo volo spoznati, dobro od hujdega
louiti, dobro vřiníti, hujdo zaveręti ino se s'
svojo nemerjóęo dýso na veke zveliqati.

30.

Adam ino Eva sta bila perva űlove-
ka. Matuzalem je xivel devetstó devet ino
sestdeset lét. Abraham je ostal na sredi
gresnega lystva pravięen. Mojzes je do-
bil od Boga deset Boxjih zapovedi. David
je s' pastirskega stana postal kral. Salomon
je postaviti dal v' Jeruzalemi tak lepo
cirkvo, da ji je ednake na zemli ne bilo.

31.

Od zaęetka svéta do Kristusovega
rojstva je preminulo stirijezero lét. V' se-
demdesétemi leti po Kristusovemi rojstvi
se je Jeruzalemsko mestó skos hujdo vojs-
ko tak porýsilo, da je ne kamen na kam-
ni ostal. Svet stoji xe blizo sestjezero lét.
Ino kak dugo se de svet stal, nieden űlo-
vek ne zná.

32.

Na nebi vidimo sunce, mesec ino zvez-
dé. V' zraki visíjo megle. Pod meglami
leęejo vtiqi. Zemla má brege ino dole,
ravéne ino dnike, syhóto ino mokróto, ka-

meje ino brynec, drevje ino travo, stvari ino lydi. Vse tote reči je dobrótliivi Bog stvoril nam k' veselji ino haski.

33.

Sunce nam dáva svetlóbo ino toplóto. Keliko duxe ino blixé nad nami ono síja, teliko dugse ino svetlése dneve, ino tydi teliko toplej mamó. Keliko nixe od nas ono svoje ruméne xáre stranski na nas opíra, teliko kraqése ino temnése dneve, ino tydi teliko merzlej mamó.

34.

Sunce nam skos svoj istók ino zahod narédi dén ino nóq, skos svojo viseso ino nixeso síjane på stiri letne qase, najmreč: Protiletje, leto, jesén, ino zimo. Bres sunca bi zemla veqno temo ino strasen mraz mela, ino niq, celo niq ne bi moglo rasti ino xivéti

35.

V' nekih noqah nam sveti mesec, ali på le slabo ino bres toplóte. On se nam kaxe operviç kak serp, tè polokrugel, nató ves okrugel, zadniç pá, kak serp, na ópak. Skoz dén ga le tak dugo vidimo, dokeliç sunce moqno ne obsíne ino ga

zabliši. Tydi v' noqi ga nam megle dostakrat zakrijejo.

36.

Okôli meseca se bliskeqe v' noqi na jasnemi nebi teliko zvezd, da jih presteti ne moremo. One se nam vidijo male, kak daleqne lyqi; alipà vnoqe med njimi, so vekse, kak nasa cela zemla. Vidijo se nam tak male le zato, da so odviše daleq od nas.

37.

Tak daleq od nas so zvezde, da bi na zemli streljena krygla do njih vise dvajsti, trideset ino štirideset let mogla hitro letéti, ino se itak ne bi vsih doletéla; kajti, keliko mense se nam neke zvezde vidijo, teliko dale od nas so.

38.

Megla postane iz vode. Ona je operviq na zemli, okoli nas qási tak gosta, da nikam ne vidimo. Nató se vzdigne na nebo ino po zraki plava. Tam se qási maliqke meglinae sragici edna na drygo namerznejo, dobíjo spodóbo belih, qetéro, petéro, sestéro voglastih mincenih zvezdic ino priletíjo na zemlo. Temi se reqe: Sneg gre.

39.

Čási se maličke meglíne sragice nalovijo v' mense ino vekse kaple, ino kda tote dolkaplejo, pravimo, da dex gre. Čási tote kaple v' zraki zmerznejo na léd, ino zmerxgene na dno kaplejo, ino tak, pravimo, da toya gre, kera nam pobíje veukrat pola, vinograde, drevje ino travnike.

40.

Med meglami se tydi nabírajó xvepléni ognéni slabi, se potim v' oblaki raspóvjijo, osvetlíjo vso nebo ino zemlo, ino strazno sprasíjo. To se reye bliskati ino germéti. Ino kam blisk ali zrayni ogen v' godí, tam, pravimo, je blisk ali grom vdaril. On vujxge veukrat hrame ino dreva.

41.

Sneg, dex, toya, blisk ino grom so nam k' totemi haski: Sneg ino dex

pomajeta zemlo, da naj vse lepo ino rodno rase. Toja ino grumski strah pà ravnàta hujde lydi na pobolsaze xivleza, dobre pà v' kreposti terdita. Pri vsih totih reyah se zato moremo po Boxji voli ravnati.

42.

Okòli cele zemle je zrak, ino zego-va potreba je telika, kak sunyna svet-lòba ino toplòta; kajti tydi brez zra-ka ne more niy rasti ino xivèti. Zrak na brezih ino velikih ravénah je yi-stési ino zdravési, kak v' dnikah ino velikih mestah, zato najdemo na go-rah tydi zdravése lydi, kak v' doli-nah ino pri stojéyih vodah.

43.

Zrak je yási topel, yási mersel, yási syhi, yási moker, ino se skoro prevéno gible. Ylovek ino vsaka xiva stvar ž' zega dyzko poprejímle, ino se brez zega naglo zadyzí. Tydi drevje ino vsaka trava, kak hitro se ji zrak odvzeme, k' mesti vsehne.

44.

Bole moyno se zrak gible, bole, pravimo, pise veter, kajti veter je drygega niy ne, kak gibaze zraka. Imenitni vetri so stirje: Jyg, sever, jyterzak, veyerzak. Jyg pise od poldnesnega, sever od polnoynega strana, jyterzak od sunynega istoka, veyerzak od sunynega zahoda. Naj toplési je jyg, naj merzlési je sever. Jyterni ino veyerni posunyzak pà sta hladna.

45.

Tydi vetri so nam k' velikemi haski. Oni pomagajo sunci sušiti zemlo, hladijo sunyno vročino, čistijo nesnaxen zrak, odgonijo dosta betegov ino zderxavajo zdravje, xenejo megle od ednega strana do drugyega, ino prinesejo tak dex po vsih dexélah, tirajo na morji barke ino v' vinogradih klopotce.

46.

Tydi ogen je za vlovevjo xivleze velika potreba. Z' zim si v' temi svetimo. Z' zim se varijo, pečejo ino praxijo jedi. Z' zim se lydje segrévajo v' hixah ino tydi pod velikim nebom. Z' zim se raspjza zlato, srebro, xelézo ino dosta drugih reyi.

47.

Ogen, kda se kýri, gori na plamen. Pred zim vidimo dim, s' kerega se nalovijo saje. Skoz ogen zexgane reyi postanejo vogolje ino pepel. Na ogen moremo vseli posebno pazko meti, da si kde ne vujxyemo ino skýrimo kaj na kvár. Z' vodo se ogen hitro vgasne.

48.

Voda napája zemlo ino vse, kaj na zemli rase ino xivi. Ona vre skoz menze ino vekze lykne z' bregov, se stejye operviy v' male potoke, is totih v' bistrè reke ino velike tekòye vode, here se zadniy vse v' morje zléjejo ino odtamdod skoz megle po zraki pá nazaj v' dexéle pridejo.

49.

Na nekkih straneh vre iz zemle xge-
ya voda. Na tej si ljudje delajo za
vraytvo toplíce. Neka vreoyina xa-
ri po soli; ona se zato veli solátina
ali slatina, ino zvráyi tydi vnoge be-
texnike. V' Idrije na Krajnskemi
toye iz zemle tydi celo xivo srebro, kero
se po vsih dexélah drago odáva.

50.

V' tekóyih ino tydi v' stojeyih vo-
dah, posebno pá v' morji je dosta vo-
déne stvarine. Naj znanese so nam
ribe ino raki. Naj veksa vsih mors-
kih stvari je riba z' iménom baléna.
Ona xivi blizo sto lét, ino doráse
xmeyo na jezero centov. Zene yobe so

tak velike, da má v' njih ladja z' osmimi moxi lahko prostor.

51.

Zemla je okrugla. Dva tretja dela sta objéta z' vodo, tretji del pa je syhi, ino toti se razloyi na pet svetnih delov. Oni se imenyjejo: Európa, Azja, Afrika, Amerika, Australja. V' Európi prebivamo mi. V' Azji je stvorjen prvi ylovek. V' Afriki so lydje od sunyne vroyine yerni. V' Ameriki majo lydje te dén, kda je pri nas noy. V' Australji je nepriatelno xivéti.

52.

Iz bregov se kopa xelézo, ocel, olov, svinec, mèd, kotel, srebro, zlato. V' nekik bregih se najde tydi sol.

Eni bregi pa plýjejo celo ogen, najm-
rey: Etna na Sicilskemi, ino Vezúv
na Neapolitanskemi. Naj visei bre-
gi po celemi sveti so v Ameriki. Na
vsih visokih bregih je strazno merzlo,
teliko merzlej, keliko visei so.

53.

Med pernato stvarjo je pav naj
lepši, kraliy naj menši, strúc pa
naj vekši. Zadni je vekši ino dosta
visei, kak koz. On znese vsako leto
trideset ali stirdeset telikih jajc, kak
sredne tikve, ino z ednim jajcom se
dva ali trije yloveki lahko nasitijo.
Med insekti pa se dosta monxe
stvari znajdejo kak igline spice.

Stirinoxnih stvari na zemli, je slon naj veksi. On je tak mojen, da osem lydi lahko nese. Zegov herzel je posebno imeniten; kajti v zega si on lahko vise dvajsti pintov vode navleže, ino tistega, ker ga svadi, vsega poléje. On doxivi bliso sto ino petdeset lét, ma dva predna zoba tak velika, da xe eden okóli osemdeset fyntov vaga. Zegov dom je Azja ino Afrika.

1	I	edna	25	XXV	pet ino dvajsti
2	II	dve	26	XXVI	sest ino dvajsti
3	III	tri	27	XXVII	sedem ino dvajsti
4	IV	stiri	28	XXVIII	osem ino dvajsti
5	V	pet	29	XXIX	devet ino dvajsti
6	VI	sest	30	XXX	trideset
7	VII	sedem	40	XL	štirideset
8	VIII	osem	50	L	petdeset
9	IX	devet	60	LX	sestdeset,
10	X	deset	70	LXX	sedemdeset
11	XI	ednajst	80	LXXX	osemdeset
12	XII	dvanajst	90	XC	devetdeset
13	XIII	trinajst	100	C	sto
14	XIV	stirnajst	200	CC	dvestó
15	XV	petnajst	300	CCC	tristó
16	XVI	sestnajst	400	CD	stiristó
17	XVII	sedemnajst	500	D	petstó
18	XVIII	osemnajst	600	DC	seststó
19	XIX	devetnajst	700	DCC	sedemstó
20	XX	dvajsti	800	DCCC	osemsto
21	XXI	eden ino dvajsti	900	CM	devetstó
22	XXII	dva ino dvajsti	1000	M	jezero
23	XXIII	tri ino dvaj- sti			
24	XXIV	stir ino dvaj- sti			

S' PISMENCAMI
ANDREA LAJKAMA V' GRADCI.

V E D O Č D A N E.

Polek totih kníg se so v' Radgoni, pri Alojzji Wajcingeri, knjigári, tydi dobíti:

Dainko, Evangelji na vse nedéle ino svetke skoz leto, drygokrat na svetlo dani, 1818.

— — Svetega pisma zgodbe iz starega zákona, drygokrat na svetlo dane, 1824.

— — Svetega pisma zgodbe iz novega zákona, pervokrat na svetlo dane, 1824.

— — Knixica poboxnosti, za mlade ino derásene Kristjáne; tretjokrat na svetlo dana, 1824.

— — Opravílo svete mese, spovedne ino dryge priligne molitbe za katolske Kristjane, pervokrat na svetlo dane, 1824.

— — Kmet Izidor s' svojimi otróki ino lydmí, ali pripodóbní navyki dobrih starsov za svoje otroke ino podloxne, knixica za vsakega kmeta ino texáka, pervokrat na svetlo dana, 1824.

— — Lehrbuch der windischen Sprache, ein Versuch zur gründlichen Erlernung derselben für Deutsche, zur vollkommeneren Kenntniß für Slowenen, 1824.

